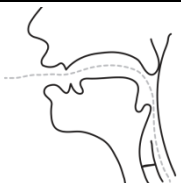
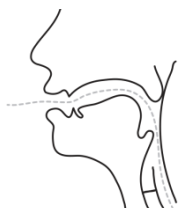

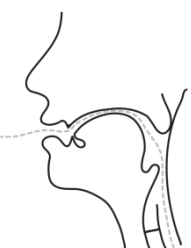

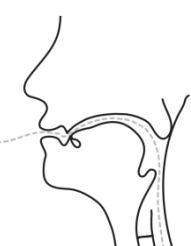

	Hääldusjoonis	Hääldamine	Harjutused
A – tagavokaal		Suu on avatud. Lõug on all. Huuled on vabalt. Alumiste hammaste serv paistab. Keel on vabalt all, pisut tagapool. Õhk ei lähe ninasse, väljub suust. Häälepilu on suletud. Häälepaelad vibreerivad. A on heliline häälik.	Nimed: Aadu, Anu, Aire, Eha, Taavi, Jaana Eesti kohanimed: Aa, Adavere, Abruka, Haapsalu, Saare, Narva, Tartu, Tallinn, Rapla Sõnaühendid: Antsu auto. Kaalub kalu. Madal maa. Maalib vaasi. Saadab kaardi. Vaatab aabitsat. Matemaatika raamat. Kaheaastane laps. Vaata alla.
O – tagavokaal		Huuled on ümardunud ette. Huulte vahel on ovaalne ava. Hambaid ei ole näha. Hammaste vahe on 1–1,5 cm. Keeletipp on esihammastest tagapool. Õhk ei lähe ninasse, väljub suust. Häälepilu on suletud. Häälepaelad vibreerivad. O on heliline häälik.	Nimed: Ott, Olga, Robert, Ago, Ahto, Eno, Heljo, Veljo Eesti kohanimed: Otepää, Oru, Koosa, Loobu, Leigo Eristamine: O – A: osa – asub, noor – paar, moos – maas, kool – kaal, onu – Anu Noor ja vana. Kaks krooni. Moodsad masinad. Ole rahulik! Ootan pool kolm. Appi, kole loom! Toon kohe tooli. Tool on tolmune.
U – tagavokaal		Huuled on ees torus. Huulte vaheline ava on väiksem kui o puhul. Hambaid ei ole näha. Keele keskosa on tõusnud. Õhk ei lähe ninasse, väljub suust. Häälepilu on suletud. Häälepaelad vibreerivad. U on heliline häälik.	Nimed: Ulvi, Urve, Ustav, Tuula, Luule, Tõnu, Agu Eesti kohanimed: Uduvere, Uusna, Juuru, Kuusalu, Puurmani, Peedu Eristamine: U – O: puu – pool, tuul – tool, kuus – koos, mure – tore, kilu – kilo Suur soov. Magus moos. Kuum kohv. Pool muret. Koduloomad on laudas. Uurib loodust.
Õ – tagavokaal		Huuled ja hambad on nagu E hääldamisel. Huuled on vabalt avatud. Hambaid on veidi näha. Keel on nagu U hääldamisel. Keele keskosa on tõusnud. Hammaste vahel on väike vahe. Õhk ei lähe ninasse, väljub suust. Häälepilu on avatud. Häälepaelad vibreerivad. Ö on heliline häälik.	Nimed: Öie, Önne. Eesti kohanimed: Öisu, Öismäe, Võru, Jõgeva, Jõhvi, Põlva, Sõjamäe, Võhandu, Põltsamaa, Jõesuu Eristamine: Ö – Ä: lõvi – lävi, lõhe – läheb, tõi – täi, põhi – pähe Ö – E: kõva – kevad, lõvi – levib, põsed – peseb, lõhed – lehed Ö - O: önn – onn, õhk – oht, kõdu – kodu, tõre – tore, kõle – kole Ö - U: Põõsad ja puud. Punased põsed. Ö - JÕ: võõrad-võru, õudne – jõud, õhtu – jõhvi. Hõbedane jõgi. Jõime jõhvikajooki. Önnelik õnnetus. Rõõmsad kõned. Võtab mõõtu.
Ä – eesvokaal		Suu on vabalt avatud. Suunurgad on natuke tahapoolse tõmbunud. Keeletipp on alumiste hammaste lähedal. Hammaste vahe on suurem kui A hääldamisel. Keel on vabalt all. Õhk ei lähe ninasse, väljub suust. Häälepilu on suletud. Häälepaelad vibreerivad. Ä on heliline häälik.	Nimed: Äli, Ärni. Eesti kohanimed: Kääriku, Pärnu, Räpina, Jägala, Märjamaa, Otepää, Järvakandi, Ääsmäe, Tõnismäe, Lasnamäe, Mustamäe Eristamine: Ä – A: mää – maa, säär – saar, käpp – kapp Vähe raha. Saapa säär. Väga vara. Ä – jä – ja: hää – jään – Jaan, äkki – jääk – Jaak. Väikesel jänesel oli janu. Märjad marjad. Väga vaja. Ma ajan ta ära. Ära valeta. Täna väga. Ma tahan jääda nädalaks maale.

<p>E – eesvokaal</p>		<p>Suu on avatud. Huuled on naeratuses. Hambaid on veidi näha. Keeletipp on kergelt vastu alumisi hambaid. Keeleotsal on väike lohuke. Keeleküljed on vastu ülemisi purihambaid. Õhk ei lähe ninasse, väljub suust. Häälepilu on suletud. Häälepaelad vibreerivad. E on heliline hääl.</p>	<p>Nimed: Eevi, Eero, Epp, Eda, Enn, Reet, Eve, Malle, Ülle, Merike, Neeme Eesti kohanimed: Elva, Elistvere, Emmaste, Peedu, Lõpe Eristamine: E – O: tee – too, keel – kool, eestlane – soomlane, venelane – rootslane, ema – oma, on – ei ole. Pool elu. Joome teed. See tool. E – Ä: keeris – käärid, Meeri – määrib, Peeter – pääsuke, seebid – sääsed E – Ö: seep – nõõp, see – söö, veel – vöö, keha – köha. Ema on köögis. Röövel läheb tööle. Öösel me ei söö. Teeb tööd. Mees sööb. Mööda teed. E – JE: eemal, eestlane, esimene, jeen, jeesus, Mare – Marje, Enn – jenka. Tere Terje! Tere Varje! Eevi ja Helje tantsivad jenkat. Hüljes läks üle jää.</p>
<p>I – eesvokaal</p>		<p>Suu on avatud. Suunurgad on tahapoole tõmbunud. Keeletipp on tugevasti vastu alumisi hambaid. Hambaid on näha, nende vahe on väike. Keeleküljed on vastu ülemisi purihambaid. Keele esiosa on tõusnud kõrgele. Keele keskel on väike vagu: seda mööda liigub õhk. Õhk ei lähe ninasse, väljub suust. Häälepilu on suletud. Häälepaelad vibreerivad. I on heliline hääl.</p>	<p>Nimed: Ivar, Inga, Inna, Tiit, Priit, Siiri, Liis, Siim, Tiina, Riina, Liina, Liivi, Viivi, Iris, Pilleriin, Mari, Heli, Kati, Ulvi Eesti kohanimed: Iisaku, Hiiu, Piiri, Sillamäe, Viljandi, Pirita, Sindi Eristamine: I – Ö: hiired – võõrad, lipp – lõpp, ilu – õlu, ilus õhtu, võõrad riided, lipp on kõrgel, tahan õppida, mõni sõna I – U: viis – kuus, mina – muna. Nii suur kiirus. Niisugune ilus suvi. I – Ü: viin – müün, tikk – tükk, lips – küps. Külme ilm. Minu süü. Igal sügisel ülikooli. Lühike ülikond. Tühi vihik. Vili on küps. Miks sa hüüdsid? I – E – Ä: siin – veel – hääl, higi – tegi – nägi, ime – ema – hämar, mina – enam – täna. Minu elu. Neli meetrit. Eesti keel. Viis meest läks linna.</p>
<p>Ö – eesvokaal</p>		<p>Huuled on ees torus (nagu o hääldamisel). Hammaste vahe on umbes 1 cm. Keeletipp on vastu alumisi hambaid. Keeleküljed on vastu ülemisi purihambaid. Keele esi- ja keskosa on tõusnud. Õhk ei lähe ninasse, väljub suust. Häälepilu on suletud. Häälekurrud vibreerivad. Ö on heliline hääl.</p>	<p>Eristamine: Ö – O: köök – kook, köha – kohe. Töö ootab. Köhib voodis. Toob köharohtu. Ö – Ö: Lõvi mõirgab. Õde õpib köögis. Öökull töötab õhtul. Ö – Ü: Tühi töö. Ööd on lühikesed. Köök on külm. Sügis on möödas. Ö – E: töö – tee, nõõr – neer, öösel – eesel, köha – keha, söö – see Ö - JÖ – JO: köök – jook, söön – joon. Jüri jonnis poole ööni.</p>
<p>Ü – eesvokaal</p>		<p>Keel, lõug ja huuled liiguvad koos veidi ette ette. Huuled on ees torus (nagu U hääldamisel, kuid rohkem pinges). Keel on nagu I hääldamisel. Keeletipp on vastu alumisi hambaid. Hammaste vahe on väike. Keeleküljed on vastu ülemisi purihambaid. Keele keskel on väike vagu: seda mööda liigub õhk. Õhk ei lähe ninasse, väljub suust. Häälepilu on suletud. Häälekurrud vibreerivad. Ü on heliline hääl.</p>	<p>Nimed: Ülo, Ülle, Üllar. Eesti kohanimed: Ülenurme; Ülemiste, Hüüru, Kiviküla, Siniküla, Metsaküla, Püssi, Pühajärve Eristamine: Ü – U: püür – puur, tüvi – tuvi, küüs – kuus, külm – kuld. Tüli tuli. Külme tuul. Suvi ja sügis. Kelle süü? Pea suu! Ü – Ö: süü – söö, müük – köök, süütan – töötan. Süda lööb. Pühad on möödas, nüüd algab töö, Ühtki lööki ära löö mööda. Köök on külm. U – Ö: ruum – rõõm, kuri – kõri, lumi – lõvi, puder – põder. Võõrad mured. Lumine õhtu. Julge sõna. Lõbus sõdur. Ü – JÜ – JU: üür – Jüri – juur, ühine – Jüri – Juhan, kübar – juba. Küürus kaju. Ujuja ujus pajuni. Marju ja Jürgen harjutasid kirjutamist. Üliõpilane uuris, kui palju peab üüri tasuma.</p>